

פתח שאין בו היכר ציר

יומא יא, א

יכול שאני מרבה אף בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית ... יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה.

מנחות לג, א

ריש גלותא בנא ביתא, אמר ליה לרב נחמן קבע לי מזוזתא, א"ר נחמן תלי דשי ברישא.

מנחות לג, ב

אמר רבא הני פיתחי שימאי פטורין מן המזוזה ... חד אמר דלית להו תקרה וחד אמר דלית להו שקופי (תקרה, אסקופה עליונה. שקפי, מזוזות. לישנא אחרינא, תקרה, שאין הבית מקורה. שקפי, אסקופה עליונה, רש"י).

בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה.

תוס' שם ד"ה אכסדרה

והר"ר יצחק אלפס תירץ דהכא בפתוחה לבית.

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ו

א עשרה תנאין יש בבית ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה, ואם חסר תנאי אחד מהן פטור מן המזוזה, ואלו הן ... ויהיה לו משקוף, ותהיה לו תקרה, ויהיו לו דלתות.

ז בית שער אכסדרה ומרפסת והגינה והדיר פטורין מן המזוזה, מפני שאינם עשויין לדירה. אם היו בתים החייבין במזוזה פתוחין למקומות אלו חייבין במזוזה.

תשובות הרמב"ם פאר הדור סי' כ (לחכמי לוניל)

הלא תדעו שעיקר המצוה לא תלה הכתוב אלא בשער, שנאמר על מזוזות ביתך ובשעריך, והדבר ידוע שהשער הם הדלתות ... שכל פתח שאין לו דלתות, פתח מקרי שער לא מקרי ... וריש גלותא שאמר לרב נחמן לקבוע לו מזוזה על הפתח שלא היו לו דלתות ... אמר לו תלי דשי ברישא.

השגת הראב"ד שם

שיהיו לו דלתות לא נאמר אלא משום היכר ציר ... ולפיכך אמר לו קבע דשי ברישא.

רא"ש הל' מזוזה סי' ח

ח דהאי ביתא דבנה ריש גלותא ה"ל פיתחא מבי גברא לבי נשי, ומשום היכר ציר קאמר תלי דשא ברישא. כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהלכות ס"ת) שאין הבית חייב במזוזה עד שיהא לו דלתות, ולא ידענא מנ"ל הא ... ושמא היה מפרש הא דא"ל רב נחמן לריש גלותא תלי דשא ברישא, לומר שאין הבית חייב במזוזה עד שיעמיד לו דלתות. ולישנא דתלמודא לא משמע הכי, דאהיכר ציר מייתי לה כדפרישית.

שו"ע יו"ד סי' רפו

ז מרפסת שהיא דרך לעלות בה לעליות ובית שער והגינה פטורים, ואם בית פתוח לאחד מאלו חייבים. וי"א שבית שער חייב אפילו אין בית פתוח לו.

טו הבית, אף על פי שאין לו דלתות, חייב במזוזה. ויש מי שפטר.

שו"ע יו"ד סי' רפז

א אין הפתח חייב במזוזה אלא אם כן יש לו שתי מזוזות ומשקוף.

מקדש מעט שם

ה תקרה הוי כמשקוף.

לבוש סי' רפט

ג ופתח שנכנסין בו מן הבית לבית החורף שלנו, נראה לי שעושין המזוזה בימין הכניסה שנכנסין מן הבית לבית החורף, שעיקר תשמיש שלנו הוא בבתי החורף שלנו, ולא משגיחין בהן בהיכר ציר כלל.